

'Sεbhεε 'sɔnu Pɔlv 'paa Kolenti -nyuma yoo

-Lagɔnyuma -wa mia Kolentigbe 'wɔ, 'sεbhεε 'sɔnu -we *Pɔlv 'paa wa yoo, mɔ -wa. Pɔlvɔ tia -sεbhε ylia Kolentu -Lagɔnyuma, tɔlvɔ yia 'cε 'pa, 'in tɔlvɔ yia -maa dli 'bhiti, 'in -maa yia -maa 'dε -Lagɔ yoo 'nyε 'nanɔv. Wee 'sεbhεε 'sɔnu ɔ 'paa yoo, ɔ nεε -mɔv nɔkplε nu, ɔ dli mɛni -we ka gbɔ -wa, tɔlvɔ 'yibha wa 'ka nɔ tikli. 'In ɔ yi 'yaa cɛli -wa 'paa 'cεε gbεgbɛin, ɔ 'ka ɔ 'dε gbɔ 'wlu -sa.

Fvsawɛli

¹-Ami *Pɔlv, ɔ -wa -Zezu *Klisu *tietienyɔ -Lagɔɔ dɔmagbɔ nya, -ami -yɔ -amɔaa bheli Timotee 'sɔ, -amɔaa cɛlia -Lagɔɔ *leglizɔ mia Kolentigbe nɔkplε 'sεbhε 'wɔ, we -yɔ 'ya -Lagɔnyuma weε -wa mia Akai -dɔdɔ -kpabhie -gɔ. ²Nu, -amɔaa Dide -Lagɔ -yɔ Nyɔmaa -Kanyɔ -Zezu Klisi ηwna ain 'nyu la, 'in wa 'nyε ain 'wɔtɔtɔε -dlɔɔ.

Pɔlv paa -Lagɔ fuo

³-Lagɔ ɔ -wa -amɔaa -Kanyɔ -Zezu Klisu Dide, ɔ -wa nyazɔdli -ka -Lagɔ -yɔ -bɛlv -pa -Lagɔ, -a -mnɔni ɔ 'ηni! ⁴-Amɔaa dli ɔ palia -bɛlv -yɔ, -amɔaa siasiε weε 'wɔ, 'in -wa mia siasiε weε lv 'plɔlɔda, -a 'ka -maa dli -bɛlv -yɔpalie kwεyɔmmenii 'gbɔ. Sa -Lagɔ palia -amɔaa 'dεε dli -bɛlv -yɔ, 'sa. ⁵Nu, sa -a sia duun Klisu 'gbɔ, 'sa -bhlokpade Klisi palia -amɔaa dli -bɛlv -yɔ bhabha. ⁶Nu, -a -ka siada -mi, amɔaa dli -bɛlv -yɔpalie -yɔ amɔaa gbɔwɔvbhɔvbhɔveε gbɔ -wa. 'In -Lagɔ -ka -amɔaa dli -bɛlv -yɔpali, amɔaa dli

'ka wətəɔ gbv -wa, 'in siasie -we 'wv -a mia, a 'ka we 'wlu zə ladɪ dlitie nyaa gbv -wa. ⁷ -A dɪ ain dli 'wv gege, -we ka gbv -wa, -a -yi we 'ji nu, a mɪ -ain nya siada, 'in 'sa -bhlokpədə -Lagɔ yia -a -yɔ ain 'sɔɔ dli -bɛlv -yɔpaha.

⁸ Bhelian, siasie 'kadv -we lv -a 'plɪa -Azii -dvdv -gv, -a 'yɪbha nu, a yibheli we 'ji: we 'gba wɔlv 'wv, we -zili -ain ηwɛ la, 'in -a yia -amɪaa 'pɔpɔvɛ dli -sa. ⁹ We mɪ -ain dli nu, tɪa -a yia, 'in -amɪaa gbvsloluee gbv -wa. -Delee -a yi 'maslɛɛn -amɪaa 'dɛ dli 'wvɔɪ, nu, -Lagɔ ɔ bhua tɪtɪnya 'wv tɪtɪ lv, -a 'ka ɔ 'dɛbhlogbɔɔ dli 'wvɔɪ 'gbv. ¹⁰ Nu, -Lagɔ -saa -ain sanɛɛ -svkpa -tɪtɪ kwɛɛ, 'in mɔ yi 'yaa -ain wee tɪtɪ kwɛɛ -saa. Cɪn, 'mɔ -a dia dli 'wv nu, mɔ yi 'yaa -ain we kwɛɛ -saa. ¹¹ 'In amɪa 'ya, -yɔ a yia -ain bɛa -Lagɔbhubhoe nya, -amɪaa 'gbv. Nu, nyuma duun -Lagɔbhubhoe wɛlv 'gbv, -Lagɔ yia -ain 'nanɪ 'wvɔvɔ yia, 'in nyuma -duun yi 'yaa -Lagɔ fuo 'paa -amɪaa 'gbv.

Pɔlv mɪ ɔ 'dɛ 'wvɔvɔda

¹² Gbv -we 'wv -a 'kaa -amɪaa 'dɛ 'ylimanɪ mv nu, -amɪaa dli mɪ we dayɪlv nya nu, -amɪaa nɔnɔbhv mɪ -mɔwlvɔda, 'in we 'snaa 'wv dvdvɔv -nyuma weee gbɛgbɛɪn, 'in we mɪ 'ya 'sa 'dɛbhie amɪaa gbɛgbɛɪn, sa -Lagɔ 'yɪbhaa. Nu, we 'nɪ nyumɛɛ gbvɪlvɔ sɔlv, -Lagɔɔ 'nanɪ sɔlv -wa. ¹³ Nu, 'sɛbhɛ -a cɛɪa da ain 'wv, we 'nɪ -putu -ka, -we a zɛɪa dɛ, 'in a nva dɛ 'wvɔla, mv -wa. 'In in dɪ we dli 'wv nu, -we mia da, 'wv a yia we lanva kpɛɛn kpɛɛn. ¹⁴ A -yi -slɛɛn we 'ji -sɛɛ nu, -amɪa mɪ amɪaa 'ηnɪ -yɔmnɪnɪ nya nya. 'In 'sa -bhloo 'dɛ amɪa yi 'yaa -amɪaa -nv nya -mia, -amɪaa -Kanyɔ -Zezuu yiyizɪ.

15 -We ka gbu -wa, in di wee gbu -mını dli 'wv tɛun 'gbv, in 'yibha yaa in 'ka amıaa -gbɛ mni tia, 'in -Lagɔ 'ka ain 'nanu -zakpa 'sɔ 'wvuv. 16 In 'yibha yaa in 'ka amıaa -gbɛ 'plıli, 'in in 'ka Masedvanı -dvdv -gv mni, in -ka Masedvanı 'bhv, in 'ka amıaa -gbɛ lvyi, 'bhie a 'ka 'mı yoo kwa, in 'ka Zudee -dvdv -gv mni. 17 Nu, gbu -we in pupalıa in 'ka lɛnv, 'lee in 'nı we -gv 'wlukvvn lapupalı? 'In, in -ka gba gbu -mını na nva lɛ, na 'dɛɛ dvmagbv nya na nva we lɛ 'cɛ yi? 'In in 'ka gba -gba -bhlo 'wv «ıun», 'in «-ınyya» yi? 18 Nu, gbu -a gbaa da ain -yla, -Lagɔɔ 'dɛ -yi we 'ji sazɔnv sa nu, we 'nı «ıun» -yɔ «-ınyya» -a gba -gba -bhlo 'wv. 19 Nu, -amı klaa, Siliven* -yɔ Timotee klaa, -Lagɔɔ 'Yu -Zezu Klisı -ɔ ka gbu -a gbaa ain -yla, ɔ 'nı «ıun» -yɔ «-ınyya». «ıun» ɔ -mıa 'kɔmvv! 20 Nu, -li weee -Lagɔ gbaa ɔ 'ka nyıma 'nyɛ, -Zezu Klisı -wa we «ıun», 'in ɔɔ -Zezu Klisı 'ɛni nya, gbaa -a yia «*-Amɛni!», -zugba -a mını -Lagɔɔ 'ɛni. 21 Nu, -Lagɔɔ dɛ suslolua -a -yɔ ain 'wv tenyi tenyii Klisı 'wv. 'In mɔ ɛwnaa -ain, -a 'ka ɔ lubho nv. 22 -Lagɔɔ zva -amıaa yibhelida ɔ 'ɛni nya, 'in ɔ yia -amıaa dli zɔ Zuzu 'Pupa zv -amıaa pui palie 'bhisa. 'In -li ɔ zva la, ɔ 'ka we -ain 'nyɛ, ɔɔ Zuzu -wa we tıanv.

23 -Lagɔ in 'bhua 'wv na gbvdayinyɔ nya, in -ka yotvbhv ɔ 'bha 'mı. In 'nı 'yibha in 'ka ain sıalı 'gbv, in 'nıa Kolentı lbbhiti. 24 -We a 'kaa dli -gv zv, -a 'nı -gba a nv we lɛ -gla nya. Nu, amıaa dli zɔ zve 'tɛ 'wv, 'in -a 'yibha -a 'ka ain -yɔbɛ amıaa 'mına 'ka -gɔwvlaylimanı.

2

1 In nɛɛ na 'dɛ nyɛɛ, in 'nıa amıaa -gbɛ lbbhiti, in

* 1:19 Silası.

yi amiaa dli sumani lu. ² Nu, -amı -ka amiaa dli sumani, nyoo mneni o 'ka na dli namania? -Wa -bhloo de ka dli in sumania ma-wa! ³ 'Sebhe in celia da ain 'wu, we ji -wa nu, in 'ni 'yibha in -ka amiaa -gbε nyini, nyima -wa 'ka yaa na dli namanı, 'in -maa 'ka na dli sumanı. In di we dli 'wu nu, na 'muna mı a 'de weee 'muna nya. ⁴ Cın, dli sulo -yo dlıbe, we -yo 'mıo nya 'yliya 'wu in celia zıme 'sebhe -mını ain 'wu. We 'ni amiaa dli sumanee gbv, nu, sa in -kalia amiaa ze a 'ka we 'jiyibhelii gbv -wa.

A ti gbonyuu -lenonyoo -yogbu 'wu

⁵ Nu, nyıme yabhlo -ka dli -sumanı gbv lenu, we 'ni na 'debhloo dli o sumanı, nu, a 'de weee dli o sumania. -A 'na palı gbv -gv -ni, amiaa lonyıma tılvaa dli o sumania. ⁶ Gbv -we amiaa lonyıma duun -slolua oo sanee -sokpa -nyıme -manı, -mıu nanı sa 'yli, we -tu sa. ⁷ We 'gbv, -sleen, a ti o -yobhu 'wu, 'in a 'pa o 'kwayli, -delee o dli yi sumanı bhabha, 'kva yi o 'ylilawla tootoo. ⁸ We 'gbv, in nee ain -ylae, a -slolu we o 'klu nu, a -kalı o ze. ⁹ -We ka 'gbv in yia ain 'wuceı mı nı: la in ylaa ain, in 'ka we -yoyı, -de gbv weee in mıa ain -sloluda, a ka lamnazi, 'in a 'ka we 'nıwe zuu. ¹⁰ Nu, a -ka nyıme yabhloo -yogbu 'wıti, 'in -amı na ti 'yaa -moo -yogbu 'wu. 'In, we -ka gbuzonu -sa in ti -lu yabhloo -yogbu 'wıoo, amiaa 'gbv in yia we 'wıti Klisi 'yu, ¹¹ -a yi *-Saatan 'yitide we yi -ain -gıgalı. Nu, -amiaa 'de -yi we dli 'wınyini -gbınya.

Polv mı Tloası

¹² Da in nynia Tloasıgbe nukple, in 'ka Klisu gbuzonu gbv gba, Jejitape yia 'mı 'yoo 'nyε in 'ka -mı lubho nu. ¹³ Nu, in 'ni -bha na bheli Titı ylu 'gbv,

na dli ka sumani, we 'gbu in yia Tloasi -nyuma weli 'pa, 'in in yia Masedvani -dudu -gv mni.

-Zezu Klisi nyεa -ain tvv lulue

¹⁴ 'In -a 'pa -Lago fuo, nu, mo kwaa -ain 'yli weee nya Klisu tv -luluee dugba -lilie 'wv. 'In o bhua -ain 'wv -a 'ka Klisi -slolu da weee, nεε 'wlu ηνε -we mneni la da weee. ¹⁵ Nu, -a 'wlv sa wli kaa ηνε -zovu, -we Klisi nyε -Lago. -A mi we nya, -wa -Lago 'nyεa 'pυpυe glaa, 'in -a mi 'ya we nya, -wa mnoda glaa. ¹⁶ Nu, -wa mia mnoda, tltliee ηνε -we nyεa nyime tltlie, 'mv we -mia -maa -nv nya, 'in -wa -Lago 'nyεa 'yliyogagie, 'yliyogagiee ηνε we -mia -maa -nv nya. Nyoo ka gbu -minu lenv kva? ¹⁷ Nu, nyuma -duun -tolva -wa paa -Lagoweli pelv, -amia 'ni wa 'bhisa -mi. -We ka gbu -wa, -Lago tiea -ain, 'in -a gbaa o weli gbuzovu sa, Klisu lubhonnya 'bhisa o 'de 'yu.

3

**Wvsuslolue loluu lubhonnya*

¹ Wee weli -minu ji -wa nu, -amiaa 'dεε 'ylimanie gwe -a di 'yaa yi? Yaayu -amiaa 'dεε 'ylimaniee 'sebhe -a -slolua ain 'klv nyuma tolva 'bhisa yi? Yaayu 'mv -a -zlaha ain yi? ² Amiaa de -wa -amiaa 'sebhe, -we mia celida -amiaa dibhe 'wv, -we nyuma weee mnenia wa 'ka yibheli, 'in wa 'ka zeli. ³ Cui, gbuzovu -wa, a mi Klisu celicelisεbhe -amia 'paa yoo nya. Nu, we 'ni celida -mi 'sebhecelinyu nya, nu, 'yliyoga -Lago Zuzu nya wa celia we. We 'ni celida -mi tukpa -boklo -falunya -gv, nyumaa dibhe 'wv we mia celida.

4 Sanεε 'sa -a gbaa, nu, -we ka gbu -wa, -Lagɔ -a dia dli 'wɔ, Klisu 'gbu. 5 Nu, -a'a pupali 'wlukoon la nu, -a mneni -lii lenve -amɪaa 'dε nya. -We weee ka lenve -a mnenia kwεyɔ, -Lagɔɔ -gbε we bhua. 6 Nu, mɔ -zεlia -ain *'wɔsuslolue loluu lubhonɔnya -zɔnɔ. We 'nɪa titee 'sεbhεε -gbε 'bhɔ, nu, -Lagɔɔ Zuzuu -gbε we bhua. Titee 'sεbhε mɪa, 'bha we bhaa, 'in -Lagɔɔ Zuzu wlaa 'yliyɔgagie.

7-8 Wa ka tite cεli tɔkpa -boklo -falɔnya -gɔ, 'in -Lagɔɔ 'ɲɪmɪnɪee san yia 'mni, wee bhla -bhlokpade nya. 'In *Moizu 'klɔ mɪ lɪda wee 'ɲɪmɪnɪee san -mɪnɪ nyaa 'gbu, *Izlaɛlɪnyuma 'nɪ mneni wa 'ka ɔ yla. 'In -zugba, wee san -mɪnɪ 'plia we yia. 'In tite -we ka lubho -wa nyɪmaa tɪtɪe lɔ kwakwɪe, -mɔɔ -ka 'tla 'ɲɪmɪnɪee san nya, 'in sa -Lagɔɔ Zuzuu lubhoo 'ɲɪmɪnɪee san 'ka -mɪa? 9 Nu, tite -we ka lubho -wa nyɪmaa gbu 'wludɪdie, -mɔɔ mɪ yeda 'ɲɪmɪnɪe 'kadɔɔ san nya. Zuzu 'Pɔpa -ɔ ka lubho -wa nyɪmaa nɔnɔve tɪkɪu -Lagɔ 'yu, -mɔɔ 'ɲɪmɪnɪe 'kadɔɔ san yia -bha 'wɔzia. 10 -A mneni -a 'ka gba nu, 'ɲɪmɪnɪe ka san lia zɪmε, we 'nɪ 'maslεεn -lu yabhlogbɔɔ nya -mɪ dεslεεεn 'ɲɪmɪnɪe 'yu, -mɔɔ 'ylilo -zi we 'wɔɔ 'gbu. 11 We -ka nu, -lu -we 'kaa 'pli, we ka 'ɲɪmɪnɪe 'kadɔ 'yi, -zugba -lu -we mɪa la 'yli weee nyaa 'ɲɪmɪnɪe 'kadɔ 'yli, we -zi we.

12 Nu, -a di sa -sɔkpa gbu dli 'wɔɔ 'gbu, -amɪaa dli 'tε 'wɔ gege. 13 Moizu, -ɔ zizea ɔ 'klɔ 'wɔ 'naa nya, 'ɲɪmɪnɪe 'kadɔ -we -wa 'plɪplɪ -lu, Izlaɛlɪnyuma yi we labhɔbhɔve -yɔyi ɔ 'klɔɔɔ 'gbu, -amɪa 'nɪ -mɔɔ 'bhisa -mɪ. 14 Nu, wa 'ylimnee 'e 'nɔ gbu 'wɔla. 'In we 'ka -zεεn yli, wa -ka *'wɔsuslolue sɔaa 'sεbhε zεlɪda -mɪ, wa 'ylimnee mɪ 'wɔwɛlɪda wee 'naa -bhloo 'dε

nya. Nyume -o -ka o 'de Klisi yoo 'nye, 'in wee 'naa bhva la. ¹⁵ Nu, -zeen 'ya, wa -ka Moizu 'sebhanya zelida -mi -bhloo 'de, wee 'naa welia wa dli 'wu. ¹⁶ Nu, nyume -o -ka Nyumaa -Kanyoo gbegebein 'bhiti, wee 'naa ka -bha 'bhv. ¹⁷ Nu, «Nyumaa -Kanyoo» wa gbaa da, we ji -wa -selie, «-Lagoo Zuzu», 'in da -Lagoo Zuzu -ka -mi, 'de -yla -mumie mi -bha. ¹⁸ Nu, 'naa 'ni 'masleen -a 'de weee 'klo 'wuwelida -mi, Nyumaa -Kanyoo 'hnumnie -a mia -sloluda -vligni 'wu 'bhisa. Nu, Nyumaa -Kanyoo -o -wa Zuzu, o ka -ain 'bhiti, 'in -a 'ka o 'wuwlv -ze, 'in -a 'ka 'hnumnie yabhlo 'woplh 'bhie, -a 'ka 'hnumnie 'kadv 'wu pla 'ya. Nu, lubho -we Nyumaa -Kanyoo nva, mo mia de.

4

Mame -nyidanyaa nokplee 'hnumnilu

¹ Nyazidli nya -Lagoo 'nyea -ain lubho -mini, we 'gbv 'kva 'ni -ain 'ylilawlada -mi we nva. ² Nu, 'wiemigbunya -yo zvbhaligbunya mia, -amia ka -mubunya kwnee -sa. -A'a nu -dawligbv le, 'in -a'a 'bhiti -Lagoweli saputu sa. Nu, -Lagogbv -a gbaa sazov sa, 'in -a gva la, we 'ka nyuma weee dli dudonamani -Lagoo 'yu. ³ -Lagogbv -a gbaa, we -ka nu, we mi zizada nyuma tava -yla, -zugba, -wa mia mnomno -yloogbv, ma -yla we mia zizada. ⁴ Wa'a hwnu -Lagoo gbv -yo, -we ka gbv -wa, dudu -mini -gsv -lagoo 'nyuu ka wa 'ylimnee 'lolv. Klisi -o -wa -Lagoo 'debhiee 'wuwlv, o 'hnumniee san -Lagogbv mnenia la, 'mo wee -lagoo -mini kulva 'yoo, wa yi we -yoyu 'gbv. ⁵ Nu, -a -ka -Lagogbv gbada -mi, -a'a gba -amiaa 'de gbv, Nyumaa -Kanyoo -Zezu Klisi gbv -a gbaa. 'In we -ka -amia, -a mi amiaa lubhonunya

nya -Zezuu 'gbu. ⁶ -Lagɔ ɔ gbaa: «Nu, zli li nikipise nyidi!» mɔ lili 'yaa ɔ zli -amīaa dli zɔ, 'in ɔ 'ka -ain ɔ 'ŋɪmnɪee san yibhelie 'nyɛ. Wee san lia Klisi 'klɔɔ.

⁷ -Amīa mīa mamɛ -nyidanya 'bhisa, wee 'ŋɪmnɪlu ka -ain 'wɔladɪ. 'In wa 'ka we -yɔyi nu, wee 'tɪtɛ 'kadɔ -mɪnɪ -Lagɔɔ -gbɛ we bhɔa, we 'nīa -amīanɔɔ -gbɛ 'bhɔ. ⁸ Wa ka -ain 'tuntnu -amīaa siale nya sɔ weee lɔ, 'in wa 'nɪ -ain lawlali. -Amīaa dli -su, 'in 'kɔa 'nɪ -ain 'ylilawla. ⁹ 'Kliyiɛ 'wɔ wa paa -ain, 'in -Lagɔ 'nɪ -ain sɔlɔ lapalɪ. Wa ka -ain dɔdɔ labhli, 'in wa 'nɪ -ain lasa. ¹⁰ Nu, 'ylɪ weee nya -a bhua -Zezuu tɪtɪe 'wɔ -amīaa ku zɔ, 'in ɔ 'yliyɔgagɪe 'ka 'ya we 'dɛ -slolu -amīaa ku zɔɔ 'gbu. ¹¹ Nu, -a -ga 'yliyɔ, 'in -a mīa 'ylɪ weee nya tɪtɪe ŋwɛɛ -Zezuu 'gbu, 'in ɔ 'yliyɔgagɪe 'ka 'ya we 'dɛ -slolu -amīaa tɪtɪli ku 'wɔ. ¹² Saŋɛɛ 'sa tɪtɪe nɔa -amīa 'wɔ lubho, 'in 'yliyɔgagɪe 'ka lubho nɔ amīa 'wɔ.

¹³ Dliɔɔɔve -we ka daa *-Lagɔsɛbhɛ gbaaɛ:

«In ka dli zɔ, we 'gbu in yia gba.»

'In -amīa 'ya, wee dliɔɔɔve -bhlokpade nya, -amīa ka dli zɔ, 'in we 'gbu -a gbaa. ¹⁴ Nu, -a -yi we 'jiɛ, -Lagɔ ɔ 'bhua Nyūmaa -Kanyɔ -Zezu 'wɔ tɪtɪɪnya lɔ, mɔ yi 'yaa -amīa 'wɔbbhua tɪtɪe lɔ -Zezu nya, 'in ɔ 'ka -amīa -yɔ amīa 'sɔ ɔ 'dɛ 'klɔwleli. ¹⁵ Nu, gbu weee -mɪnɪ -ka -ain ylɪda -mɪ, amīaa zɔɔnɔɔ gbu -wa, 'in -Lagɔɔ 'nanɪ 'ka nyūma duun 'wɔlamneni. A 'ka 'ylɪ weee nya 'wɔzumanɪ ɔ fuopapie nya, 'in we 'ka -Lagɔɔ 'ŋnɪ -mnɪnɪ.

-A nɔ dliɔɔɔve 'wɔ

¹⁶ We 'dɛɛ 'gbu, 'kɔa'a wla cɪ -amīa 'ylila. -Amīaa dɔdɔ -gɔ ku -ka labhɔda -mɪ -sɛ -sɛɔɔ, -zugba, sa zli zli, -amīaa -Lagɔsu zɛ 'lululu. ¹⁷ Cun, -amīaa

dεsλεεn siasie 'nɪ 'wɔwɔɓ, 'ɪn we'e-gwλε. Nu, -Lagɔ 'ɲnumnie 'kadu 'nɪa bhloluda -ka, 'mɔ we mnazia la -ain -yla. 'In wee 'ɲnumnie -minɪ 'yli bhabha we -zi -amɪaa siasie 'wɔ. ¹⁸ Nu, -amɪa'a yla -lu -we nyɪma yɪa -yɔ. -We wa'a 'yɪa -yɔ, 'mɔ -amɪa ylaa. -We wa yɪa -yɔ, we'e -gwλε, 'ɪn -we wa'a 'yɪa -yɔ, -mɔɔ -gwλεgwλie 'nɪ bhloluda -ka.

5

¹ -A -yi we 'ji nu, -amɪaa ku mɪ *'naabudu 'bhisa dɔdɔ -gɔ. We -ka labhɔ, -Lagɔ ka -ain -budu cɛɪ yalɪ, wee -budu 'na 'ka labhɔ, 'ɪn nyɪma 'nɪ we λɛnɔ wa sɔ nya. ² 'In -sλεn, -a mɪ kluda -a 'ka -amɪaa dɔdɔ -gɔ -ku -minɪ 'wɔ 'tla, nu, -a 'yɪbha -kpɔ -a 'ka yalɪ -budu zɔ pla. ³ Nu, wee yalɪ -budu -minɪ -ka -ain -gɔ -mɪ, -Lagɔ 'na 'ka -ain kpanɔ nya yɪ. ⁴ Cɪn, -a -ka dɔdɔ -gɔ -ku -minɪ 'wɔgwλɛda -mɪ, klu -a klua nεε 'gba 'kadu zɔ -a mɪ. We 'nɪ nu, 'yɪbha -a 'yɪbha -a 'ka -amɪaa dɔdɔ -gɔ -ku -minɪ 'wɔ 'tla. Nu, -a 'yɪbha -a 'ka yalɪ ku 'wɔpla -bana 'bhisa, 'ɪn 'yliyɔgagie 'ka tɪtɪie mna. ⁵ Nu, -Lagɔ 'dεgbolu -saa -bha -ain, -a 'ka sa 'bhiti. 'In mɔ 'nyεa -ain ɔ Zuzu, zɔzɔnɔnya ɔ 'kaa -ain 'nyε we tianɔ nya.

⁶ Nu, -amɪaa dɪ 'tε 'wɔ bhabha 'kɔmɔɔ, 'ɪn -a -yi we 'ji nu, -a -ka dɔdɔ -gɔ -ku -minɪ 'wɔ -mɪ, -zugba -a -tɪɓɓ Nyɪmaa -Kanyɔ -yɔla. ⁷ Nu, dɪzɔzɔee sɔɓ -a nɔa, -a'a nɔ -lu -a yɪa -yɔɔ sɔɓ. ⁸ Nu, -amɪaa dɪ 'tε 'wɔ bhabha, 'ɪn -a 'yɪbha sazɔnɔ sa nu, -a 'ka dɔdɔ -gɔ -ku -minɪ 'wɔ 'tla, 'ɪn -a 'ka Nyɪmaa -Kanyɔ kwesi ladɪɪa mɪ. ⁹ We 'gbɔ, -a 'ka ku -minɪ 'wɔ 'tlaoo, -a 'ka we 'wɔ -tɔoo, -a 'yɪbha -a 'ka Nyɪmaa -Kanyɔ dɔdɔnamɪ tɪa. ¹⁰ Nu, -a 'dε weee yɪa Klisɪ 'yu 'tlaa

ɔ 'ka -amɪaa -yɔgbu 'wɔbhu. 'In ɔ -ka -mɪ, da -mɔɔ -gaa 'yliyɔ dɔdɔ -gbu, -we -mɔɔ nɔa ɛ, -de we zɔzɔnɔv, -de we 'nyuuu, -mɔɔ 'ka 'pɛnɛ 'yɪ -mɔv sɔb.

-Lagɔ ka ɔ -yɔ -ain 'wɔsuslolu Klisi -gv

¹¹ Nu, -we -wa Nyɪmaa -Kanyɔɔ sɔsɔv, -a -yi we 'ji, 'in -a yɪa 'kli -a 'ka nyɪma lu. -Lagɔ -yi -ain kpɛɛn kpɛɛn, 'in in dɪ we dɪ 'wɔ 'ya nu, amɪa -yi 'mɪ kpɛɛn kpɛɛn. ¹² -A 'nɪ -amɪaa 'dɛɛ gbu lolu gbaa yi ain -yla. Nu, -a 'yibha -a 'ka ain 'yoo 'nyɛ, 'in a 'ka amɪaa 'dɛ 'ylimanɪ -amɪaa 'gbu. 'In -wa 'ylimanɪa wa 'dɛ gbunya wa yɪa -yɔ 'wɔ, -we 'nɪa dɪzɔgbu nya -mɪ, a 'ka we 'bigɔpali sayibheli wa -yla. ¹³ We -ka nu, -a mɪ -gɔwɔtɔnya nya, -Lagɔ -yla -wa, 'in -a -ka 'wɛgɔcian nya -mɪ, -zugba amɪa -yla -wa. ¹⁴ Nu, Klisi -amɪaa zɛkalie ka -ain ŋwɛlazili, -amɪa -yi we 'ji nu, nyɪmɛ -bhlogbɔɔ ka tɪ nyɪma weee 'gbu. We 'gbu nyɪma weee ka tɪ. ¹⁵ Nu, ɔ ka tɪ nyɪma weee 'gbu, 'in -wa -gaa 'yliyɔ, -maa 'nɪ 'masɛɛn 'yliyɔga -maa 'dɛ -yla, nu, Klisi -ɔ tɪa, 'in ɔ yɪa 'wɔsɔ tɪtɪnya lɔ wa 'gbu, mɔ -yla wa -gaa 'yliyɔ.

¹⁶ We 'gbu -a'a 'bhu 'masɛɛn nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'wɔ dɔdɔgbu -nyɪmaa sɔb. 'In zɪmɛ -a ka Klisi 'wɔbhu dɔdɔgbu -nyɪmaa sɔb, -sɛɛn -a 'na 'ka ɔ 'wɔbhu -mɔv sɔb. ¹⁷ Nyɪmɛ -ka Klisi 'wɔ -mɪ, ɔ ka nyɪmɛ lolu -zɛ. Gbu 'cɪnnya ka 'pli, gbu weee ka gbu lolu -zɛ. ¹⁸ -Lagɔ -ɔ suslolua -a -yɔ ɔ 'dɛ 'wɔ Klisi -gv, ɔ -gbɛ gbunya -mɪnɪ bhɔa. 'In mɔ 'nyɛa -ain ɔ 'dɛ -yɔ nyɪma 'sɔɔ 'wɔsuslolu -lubho. ¹⁹ Nu, Klisi 'wɔ -Lagɔ 'plɪa, 'in ɔ mɪa ɔ 'dɛ -yɔ dɔdɔgbu -nyɪma 'sɔ 'wɔsusloluda. ɔ 'nɪ wa gbunya yla. 'In ɔ yɪa -ain ɔ 'dɛ -yɔ nyɪma 'sɔɔ 'wɔsuslolue wɛlu gbanya 'wɔnɔ.

20 Nu, Klisu 'ηni nya -a bhua weli 'wυ, nεε -Lagoo dε mi ain lada -amıaa ηwe nya: amıa -a bhuhboea Klisu 'ηni nya, a ηwnu a -yo -Lagoo 'soo 'wυsuslolue gbυ -yo. 21 Klisi 'ni gbυnyuu yabhlogboo lenυ, 'in -Lagoo yia -amıaa gbυnyuuu 'gba oo 'wlu di, 'in -a 'ka oo 'wυ nyıma tiklu -ze -Lagoo 'yu.

6

1-Amıa -yo -Lagoo so nua lubho dabυdυυ 'gbυ, -a zua ain 'di nu, 'nanı a 'yia -Lagoo kwεε, a 'na -nyumonu we la -ni. 2 Nu, -Lagoo nεε:

«Bhla -we nya in mıa 'nanı nuda,
in ka -mı yukwli pυlυ.

Gbυwυbhυ bhla,
in ka -na -wawυyi.»

Nu, -Lagoo 'nanı -yoηwnu bhla ni -slεen. 'In 'yli -we nya nyıme 'kaa gbυ 'wυbhυ, mυ ni.

3 -A 'ni 'yıbha -a 'ka nyıme yabhlogbooo mnomnombυ lenυ gbυ yabhlogboo 'wυ, wa yi -Lagoo lubho -a mıa nυdaa da gbυnyuu gba. 4 'In gbυ weee 'wυ, -a slolua we nu, -a mı -Lagoo lubhononyaa 'degbolu nya. Sanεε 'sa -a dııa laylagbυ -duun ni 'wlu zo la dııtie nya: sıasıe klaa, gbυnyuu -amıaa ylıylıe -yo -amıaa lawlalıgbunya klaa, 5 -amıaa bhıtie klaa, -amıaa -kasıı 'wυpapıe klaa, nyımaa -zlo yia -ain -yo wυsölυ, -a yia libho 'tıte nυ, 'in wa yia -ain 'ylaakple -gueli, wa yia -ain ηwo 'bhali.

6 -Slolu -a slolua we nu, -a mı -Lagoo lubhononyaa nya, -amıaa -mowlwııve klaa, -amıaa -Lagogbυυ yılo klaa, -amıaa dııtie klaa, -amıaa zυzονυυ lenυve klaaa sölυ. 'In Zuzu 'Pυpaa lenυgbυ -yo -amıaa nyımεε zekalıdıı tiklu klaa, 7 gbυzονυυ gbagııe -yo -Lagoo 'tıteε sölυ. Nu, -we mıa tiklu -Lagoo 'yılıya 'wυ,

'mɔ -a bhua 'wɔ -amɪaa tɔgɔ -li -yɔ -amɪaa -gɔladolu -li nya. ⁸ Wa -ka -ain 'ɲɪkwahɪda -mɪ, 'in wa bhali 'yaa -ain zɔ. Wa -ka -amɪaa daa gbɔnyuu gbada -mɪ, -zugba wa gba 'yaa -amɪaa daa gbɔzɔnɔ, wa yɪ -ain yocian 'bhisa, 'in -zugba gbɔzɔnɔ -a mɪa gbada. ⁹ 'Wɔ wa bhua -ain nɛɛ wa 'nɪ -ain -yi, 'in -zugba wa 'dɛ weee -yi -ain kpɛɛn kpɛɛn. 'Wɔ wa bhua -ain nɛɛ nyɪma mɪ tɪɪda, 'in -zugba -a -ga 'yliyɔ sazɔnɔ sa. -Kasɔ 'wɔ wa paa -ain, 'in wa'a 'bha -ain. ¹⁰ -Amɪaa dɪ wa sumanɪa, -zugba -amɪaa dɪ mɪ 'mɔna 'wɔ 'yɪ weee nya. Wamɪa dɪ, bobabhanya -a -mɪa, -zugba -a pa nyɪma duun 'ɲɪnmɪɛ -gɔ. Wamɪa dɪ, -a 'nɪ -lu yabhlogbɔɔ -ka, -zugba -a ka -lu weee gbɔzɔnɔ sa.

¹¹ -Amɪaa 'talea Kolenti -nyɪma, -a ka ain -yla gbɔzɔnɔ gba, 'in -a yia dɪ 'wɔkali 'kadɔɔ ain -yla. ¹² -A 'nɪ -amɪaa dɪ 'wɔkla ain -yla, amɪa klaa amɪaa dɪ 'wɔ -amɪaa gbɛgbɛɪn. ¹³ Nɪ, gbɔ na gbaa ain -yla nɛɛ na 'yua a -mɪ, a nɔ -amɪa 'bhisa, a -kali amɪaa dɪ 'wɔ 'kadɔɔ -ain -yla!

A vla gbɔnyuu gwe

¹⁴ Nyɪma -wa'a ɲɔnwua -Lagɔɔ gbɔ -yɔ, a -yɔ wa 'na suslolɔ 'wɔ, 'in a 'ka wa nya lubho nɔ dabɔdɔ -nɪ. 'Lee, -we mɪa tɪkɪ mneni we -yɔ -we -nyuayli 'ka 'wɔsusloluu? 'In sa zɪ mneni we -yɔ nɪkpise 'ka 'wɔsuslolua? ¹⁵ Sa Klisi mneni ɔ 'ka *'Kuzu*' nya wɛɪ -bhlo -ka? 'In sa -Lagɔnyɪmɛ mneni ɔ -yɔ -ɔ'ɔ ɲɔnwua -Lagɔɔ gbɔ -yɔ 'ka -lu 'wɔgbɔɔba? ¹⁶ Lɛɛ -lu -gɔ -Lagɔɔ -budu -yɔ yoyolagɔ 'ka wɛɪ -bhlo -ka? Nɪ, 'yliyɔga -Lagɔɔ -budu -a -mɪa, -Lagɔɔ 'dɛ nɛɛ saɛ:
«La na -yɔ wa yia -ɪa,

* **6:15** Glɛkwɛɪ nɛɛ: Belial.

'in nɔa na -yɔ wa yia,
wa -Lagɔ na yia -zεa,
'in wa 'ka na nyuma -zε.»

17 We 'gbu, Jejitape nεε:

«A 'bhu waa nyuma ni nyidi,
'in a vla wa gwe 'pɪpi.

A 'na zidi pɔinkalu kwe -ni,

'in amiaa 'lakpasu -amı na yia kpa.»

18 -Lagɔsebhε nεε 'yaε:

«'Tite weee -Kanyɔ nεε:

«Amiaa Dide na yia -zεa,

'in amia 'ka na nokpasuyua -yɔ na 'ɲwɪyua -
zε.» »

7

1 Nu, -we weee -Lagɔ gbaa ɔ 'ka wla, na jijli -talea,
we nani 'yli -amiaa -nu nya. We 'gbu, -we plaha ku
-yɔ dli pɔin, -a 'bhu we 'bi, 'in -a gu la, -a 'ka -mɔwlu
'wlalaa, -Lagɔɔ 'nɔɲwezɔzɔe nya.

Pɔlvu 'mɔna

2 Nu, a 'nyε -ain 'bi amiaa dli zɔ, -a 'ni nyume
yabhlogbɔɔ -yla gbonyuu lenv, -a 'ni nyume
yabhlogbɔɔ 'wlu -nyumɔ, 'in -a 'ni nyume
yabhlogbɔɔ 'wluli. 3 We 'ni amiaa gbuv 'wluɔidee
'gbu na gba 'sa. Nu, in ka we gba pepe, we yi tɪtɪe
-zεɔɔ, we yi 'yliyɔgagie -zεɔɔ, amiaa gbu -su 'wv
-amiaa dli zɔ. 4 In di ain dli 'wv bhabha, amiaa 'gbu
na ylimania na 'dε. Nu, -amiaa laylagbu weee 'wv,
in ka 'kuayli gege, 'in 'mɔna mia 'mı yeda.

5 Nu, da -a nynia Masedvani, -a 'ni nyape -bhla
yabhlogbɔɔ 'yi. -A ka siasie 'wlvubu sɔ weee lv,
nyuma dli -ain -gɔlv, 'in nyanɔ mia -amiaa dli zɔ.

6 Nu, -wa 'kua wlaa 'ylila, -Lagɔ -ɔ paa wa 'kuayli,

ɔ ka -amɪa 'kɔayli 'pa, Titu yiyie nya. ⁷ We 'nɪ Titu yiyiee 'dɛkpɔa 'pa -aɪn 'kɔayli, nɪ, sa a 'paa ɔ 'dɛ 'kɔayli, ɔ ka -mɔvɔ lɔdɪ -aɪn -sali. 'In sa a 'yɪbhaa a 'ka 'mɪ 'yɪ lɔ klaa, amɪaa dli sulo klaa, 'in sa a mɪa lamnazɪda a 'ka 'mɪ lɔpa, ɔ ka we gba -aɪn -yla. We 'gbɔ, na 'mɔna yia -gɔwɔlaylimanɪ.

⁸ Nɪ, 'dɛbhɛ, 'sɛbhɛ in cɛli aɪn 'wɔ, we nɔkpla gbɔ ka amɪaa dli sumanɪ, in 'nɪ -mɔvɔ 'gbɔ dlɪɔda -mɪ -slɛɛn. Da in 'yɪa we -yɔ nɪ, wee 'sɛbhɛ -mɪnɪ nɔkpla gbɔ ka amɪaa dli sumanɪ bhla yabhlo nya, -bha in lɔa dli. ⁹ Nɪ, -slɛɛn, in mɪ 'mɔna 'wɔ, we 'nɪ amɪaa dli in sumanɪ gbɔ, -we ka gbɔ -wa, amɪaa dli sulo -mɪnɪ ka amɪaa dli 'bhiti. Nɪ, -Lagɔɔ dɛ 'yɪbhaa amɪaa dli sulo -mɪnɪ, -amɪa 'nɪ aɪn gbɔnyuu yabhlogbɔɔ -yla lɛnɔ. ¹⁰ Nɪ, dli sulo -we bhɔa -Lagɔɔ sɔɔ, nyɪmɛɛ dli we bhiti, 'in we kwaa nyɪmɛ 'pɔpɔe lɔ, nyɪmɛ'ɛ lɔ dli -mɔvɔ 'gbɔ. 'In dli sulo -we -wa dɔdɔ -gɔvɔ dli sulo, nyɪmɛ -mɔvɔ kwaa tɪtɪɛ lɔ. ¹¹ Amɪaa dli sulo -we -wa -Lagɔɔ dɔmagbɔ, a yla -slɛɛn we lɛnɔgbɔ: 'saa amɪaa kwɛlapulɔe, gbɔlɛnɔe 'wɔ! 'Saa amɪaa zukpa -wɪlawɪɛ! 'Saa amɪaa dlɪɔe! 'Saa amɪaa gbɔnyuu lɛnɔee kwɛɛ nyanɔnɔnɔe! 'Saa na 'yɪyɛ 'tɔ aɪn -yɔ! 'Saa amɪaa -gɔladɔlɔe! 'Saa amɪaa sulo gbɔnyuu -lɛnɔnyɔɔ -kasɔ 'wɔpapiɛ nya! A ka we -slɔlu sɔ weee lɔ nɪ, a 'nɪ gbɔ -mɪnɪ 'ji -yɪ.

¹² Nɪ, 'sɛbhɛ in cɛli da aɪn 'wɔ, -ɔ nɔa gbɔnyuu lɛ, in 'nɪ ɔ 'gbɔ we cɛli, 'in -ɔ -yla wa nɔa gbɔnyuu lɛ, in 'nɪ -mɔɔ 'gbɔ we cɛli. In 'yɪbha in 'ka we aɪn 'kɔslɔlu -Lagɔ 'yɪ nɪ, amɪaa dli mɪ -aɪn -gɔ gege. ¹³ We 'dɛɛ 'gbɔ, amɪaa gbɔvɔ lɛnɔe ka -amɪaa dli lapali.

Wee dli lapaliɛ -mɪnɪ -gɔ, -a ka 'ya 'mɔna 'kadɔ li, da -a 'yɪa Titu 'mɔna -lilɛ -yɔ, a 'dɛ weee ɔ nyanɔɔ dli -sasɛe 'gbɔ. ¹⁴ Nɪ, in ka na 'dɛ 'ylimanɪ amɪaa

'gbu Titi 'yu, 'in a 'ni 'mɪ zɔbhali. Sa -bhloo 'dɛ -a gbaa gbɔzɔnɔ aɪn -yla, 'sa -bhloo 'dɛ amɪaa 'ɲni -zɔnɔ -a gbaa Titi 'yu, we yia gbɔzɔnɔ -zɛ. ¹⁵ Nu, sa a 'dɛ weee zɔa Titi 'nɔɲwɛ, 'in a yia ɔ 'lakpasu kpa, nyanɔ -yɔ -yɔtɪtɪe nya, we ka amɪaa zɛkalɪe -gɔwɔlaylimanɪ ɔ dli zɔ. ¹⁶ Nu, in mneni in 'ka aɪn dli 'wɔdɪ gbu weee 'wɔɔ 'gbu, 'mɔna mɪ na dli zɔ!

8

*'Gwɛzi wa -saa bhabha wa 'ka *-Zeluzalɛmɔɔ leglizɪnya 'nyɛ*

¹ Bhelian, 'nanɪ -we -Lagɔ nɔa Masedɔanɪ leglizɪnya 'wɔ, -a 'yɪbha -a 'ka we 'dɪ aɪn -salɪ. ² Siase duun ka -mɔɔ -Lagɔnyuma yli. 'In wa 'mɔna 'yiligɔwɔlaa 'gbu, wa yia nyima -li 'nyɛ bhabha, -zugba boba zalɔ mɪ wa 'bhada. ³ Nu, sa waa -Lagɔnyuma mnenia wa 'ka wla, wa ka 'sa wla, 'in wa yia we -gɔzi, wa 'dɛɛ dli da. 'In in mɪ we dayɪnyɔ nya. ⁴ Nu, wa ka -amɪaa zukpapalɪe ɲwɛ -yɔkpali, 'in -a 'ka wa 'yoo 'nyɛ, -li -Lagɔnyuma mɪa *-Zeluzalɛmɔɔ -Lagɔnyuma 'nyɛda 'nanɪ nya, wa 'ka wa -nɔ we lɔpali. ⁵ Sa we mɪ yaa -amɪa dli nu, 'sa wa yi wlaa, wa ka -mɔɔ -gɔzi. Tɪa wa ka wa 'dɛ Jejitape yoo 'nyɛ, 'in -mɔɔ 'bɪgɔ, wa yi 'yaa wa 'dɛ -amɪa yoo 'nyɛ -Lagɔɔ dli da. ⁶ We 'gbu, -a yia Titi 'kuayli 'pa nu, lubho -zɔnɔ ka gwe ɔ dia amɪaa -gbɛ, ɔ mni ɔ 'ka we 'wɪubha 'nanɔɔ. ⁷ Nu, a mɪ 'ɲnimnɪnya nya sɔ weee lɔ: dli zɔzɔe 'wɔ, gbada, -Lagɔɔ -lii yilo 'wɔ, -gɔladolue 'nɪa bhloluda -ka -Lagɔyloogblɔ, we -yɔ -amɪaa zɛkalɪdli a kaa 'wɔ. We 'gbu, wee -li -mɪni glaa, a -slolu amɪaa 'dɛ 'nanɪcian nya 'ya bhabha.

⁸ Nu, we 'nɪ tite yabhlo in palɪ ain -yla: in -ka ain -yla -Lagɔnyɪma tɔlvaa -gɔladolu gbɔ gbada -mɪ -Lagɔyloogblɔ, in 'yɪbha amɪaa zɛkalɪdlɪ mɪa, a wleli -mɔ we gbɔzɔnɔ sa. ⁹ Nu, a -yɪ -amɪaa -Kanyɔ -Zezu Klisu 'nanɪ. Mɔ -wa zlmɛ 'ɲnmnɪnyɔ, ɔ ka ɔ 'dɛ bobabhanyɔ 'wɔnɔ amɪaa 'gbɔ, 'in ɔ 'ka ain 'ɲnmnɪnya -zɛli ɔ boba 'wɔ.

¹⁰ Nu, 'dɪ na zɔa ain gbɔ -mɪnɪ 'wɔ, we nanɪ 'yli amɪaa -nɔ nya, -we ka gwe a dɪa tɪa -zɔ 'wɔ, a -yɔ we lɛnɔɛ mnɪ. 'In amɪa -gaa 'yu -Zeluzalɛmɔɔ -Lagɔnyɪmaa 'wɔsasiɛ nya, 'in we 'nɪ -mɔɔ -bhlogbɔɔ -tɔlvɔ, 'in amɪa 'yɪbhaa a 'ka wa 'wɔsa tɪa. ¹¹ We 'gbɔ, -slɛɛn, dlɪ -zɔnɔ -we nya a dɪa we gwe, a 'bha 'sa we 'wlu, amɪaa 'yɪyɪluu sɔlvɔ. ¹² Nu, nyɪmɛ -ka -Lagɔ -lu 'nyɛ dlɪ -zɔnɔ nya, we gbɔ -Lagɔ ɲwnua -yɔ, -we nyɪmɛ kaa we gbɔ -Lagɔ kaa, -we nyɪmɛ 'nɪa -ka -Lagɔ 'nɪ -mɔɔ gbɔ -ka.

¹³ In 'nɪ -gba nu, a tɪ amɪaa 'dɛ boba 'wɔ, nyɪma tɔlvɔ -yɔbɛbiɛ nya. -Innya, in nɛɛ: a mnɛni 'wɔ -lu -yɪda. ¹⁴ Da a kaa da -lu kwɛɛ duun, -wa 'nɪa -lu -ka, a bɛ wa -yɔ. 'Bhie, zli amɪa 'nɪ -lu -ka, wamɪa -ka -lu duun -ka, wa mnɛni wa 'ka ain -yɔbɛ. Sanɛɛ 'sa a 'kaa 'wɔmnɛni 'yɪyɪlu 'wɔ. ¹⁵ We mɪ 'sa cɛɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wɔɛ:

«Nyɪmɛ -ɔ 'bhua -lu la duun,
we 'nɪ ɔ ɲwelazili,
'in -ɔ 'bhua -lu la -sɛ,
we'e bɔ -mɔɔ kwɛɛ.»

Titɪ -yɔ -Lagɔnyɪma tɔlvɔ mɪa Kolenti

¹⁶ -Lagɔ na paa fuo! In 'yɪbha in 'ka ain 'wɔsa bhabha, 'in mɔ -bhlokpadeɛ -Lagɔ zɔa Titu dlɪ zɔ.

¹⁷ Nu, amɪaa -gbɛ -mnmnɪɛ -a 'yɪbhalɪa Titɪ ɔ ka we

-yօղwnu. 'In -yօtօtօtօ nya 'ya, օ 'dֵ 'yօbha օ 'ka amօaa -gbֵ mօnօ. ¹⁸ Nu, Titօ -yօ -amօaa -Lagօbheli yabhlo, օ leglizօ weee kwalia 'ηnօ օ -Lagօgbօօօ gbagbօe -yօ, 'ma -a tiea. ¹⁹ Nu, we 'nօ bhօa, 'mօ leglizօnya -saa -bha, -a -yօ օ 'ka nօ wee lubho -zօnօ -mօnօ nօda. 'In wee lubho -a nօa Nyumaa -Kanyօօ 'ηnօmօnօe -yօ -amօaa dօ -zօnօօօ sloluee 'gbօ.

²⁰ Nu, 'gwֵzi 'kadօ wa 'nyֵa -aօn yօօ, 'klօ -a yօa, 'in -a kpaa we 'nanօօ, -delee wa yօ -aօn 'ηmօsa we 'gbօ.

²¹ Nu, 'klօ -a yօa, 'in gbօ nanօa 'yօli Nyumaa -Kanyօ 'yu, we -yօ 'ya nyuma 'yu, -a 'ka we lֵnօ.

²² Nu, -a ka wa -yօ -amօaa bheli tie. -A ka օ layla gbօ duun 'wօ, 'in 'kօmօօօ օ slolua we nu, օ -gօ mօ ladoluda. Nu, -slֵֵֵ օ -gօ mօ 'ya ladoluda bhabha, -we ka gbօ -wa, օ ka aօn dօ 'wօdօ 'kadօօ. ²³ We -ka Titօ, na nօnօnyօ -wa, 'in dabօdօ օ -yօ 'mօ 'sօ nօa lubho amօaa -gbֵ. We -ka bhelia -tօlօa -wa -yօ օ nօa, leglizօnya tiea -maa. Klisօ 'ηnօmօnօnօgbօ wa nօa lֵ. ²⁴ A -slolu we leglizօnya 'klօ nu, a -kalօ nyuma -manօ zֵ sazօnօ sa. Leglizօnya 'ka we 'jօyօbheli nu, -a ka zukpa -a 'ka -amօaa 'dֵ 'ylimani amօaa 'gbօ.

9

-J wlaa 'mօna nya, -Lagօ -kalօ օ zֵ

¹ Nu, -Zeluzalֵmօօօ -Lagօnyumaa -yօbֵgwֵzi wa -saa, wa 'ka we wa kwa, in 'ka aօn 'wօֵֵֵ -mօօ 'gbօ, we mօ gbօkpօa nya. ² In -yօ amօaa dօ -zօnօ, wee gbօ -mօnօ 'wօ. 'In in yօa na 'dֵ 'ylimani amօaa 'gbօ, Masedօani -nyuma 'yu. In nֵֵ wa -yօlֵ: «Akai -dօdօ -gօօ -Lagօnyuma ka lamnazi, wa 'ka wee -yօbֵgwֵzi wla tia -zօ 'wօ.» 'In amօaa kwֵlapuloe ka wa lօnyuma duun 'kօayli 'pa. ³ Bhelia -manօ na

tiea amiaa -gbε, -delee, 'ηni -a kwalia ain gbu -mini 'wυ, we yi yo -zε. In 'yibha sa in gbaa we, a mnazi 'sa amiaa 'dε la sazɔnυ sa. ⁴ We -ka nu, Masedvanu -nyuma -yɔ 'mɪ ka amiaa -gbε mni, 'in wa 'ni ain lamnazida yli, -amia -wa dia ain dli 'wυ, -amiaa zυ -wa. In 'nia amianυυ zυυ gbu gba. ⁵ In ka we -yɔyi nu, we nanɪ 'yli, in 'ka bhelia ni -yɔbhubhoe, 'in wa 'ka 'mɪ 'yugali amiaa -gbε. 'In 'nanɪlu a -saa, -we ka wεli a wlaa, wa 'ka we 'wluɔɔgwɪli. 'In bhla in 'ka amiaa -gbε nyini, -zugba we mɪ lamnazida. 'In wa 'ka we -yɔyi nu, dli -zɔnυ nya a wlaa, we 'ni dli sulo nya.

⁶ A yibheli we 'ji nu: -ɔ -ka glυ 'kienyi, 'kienyi ɔ dia, 'in ɔ -ka glυ duun, duun ɔ dia. ⁷ -ɔ -ka -mɪ, sa ɔ pɔpalia dli zɔ la, ɔ wla 'sa. We 'na -zεli dliυe -yɔ -gla -ni. Nu, -ɔ wlaa 'mɔna nya, -Lagɔ -kali ɔ zε. ⁸ Nu, -Lagɔ ka we se ɔ 'ka ain zυzɔnυυ 'yli -bhlo -bhlo duun 'nyε. 'In -we a 'yibhaa -Lagɔɔ dɔmɔgbυ nya, a 'ka we 'yɪ bhla weee nya, a -ka amiaa 'dεε -yɔgbυ -bhia, 'in -we -ka latυ ain kwεε, a 'ka -mυυ nya gbɔzɔnυ -gbυ weee lεnυ. ⁹ We mɪ 'sa cεlida -Lagɔsεbhε 'wυε:

«-Lagɔɔ 'nanɪ 'yligɔwɔla bhabha,
'in ɔ nyεa bobabhanya -li.

ɔ tiklɪmɪmɪe mɪ la -zυ weee nya.»

¹⁰ -Lagɔ -ɔ nyεa -luglɔnyɔ -luu 'ya, 'in ɔ nyεa ɔ 'floo ɔ 'kaa li, mɔ yia ain -luu 'ya a 'yibhaa 'nyεa. Nu, ɔ -ka we 'wɔzumanɪ, 'in ɔ 'ka we mini. Sanεε 'sa amiaa tiklɪmɪmɪeε lεnυgbυ yia -gɔwɔlaylimania. ¹¹ Nu, 'ηnimnɪnya ɔ yia ain -zεlia sɔ weee lυ, bhla weee nya, 'in a 'ka amiaa 'dε -slolu 'nanɪciaan 'dεgbolu nya. 'In -li a wlaa, -a yia wa yoo 'nyεa, we 'gbυ, nyuma duun yia -Lagɔ fuo 'paa.

¹² Nu, 'nanı a nua da, we 'nı -Lagonyımaa -yogbuu 'dekpuwa we yi -bhıa. Nu, wee 'nanu yibhelie -yo nyıma duun yi 'yaa -Lagɔ fuo 'paa. ¹³ -Slolu a slolua we nu, a mı Klisu gbuzɔnu gbv 'nɔɲwe zɔda. 'Nanıdli nya a -yɔ -Zeluzalemɔɔ -Lagonyıma -yɔ nyıma tɔba suslolua amıaa zɔzɔnli 'wv. Nu, -mɔɔ weee 'gbv, wa yia -Lagɔlubho -mınu 'nɔɲwe -kakiie yibhelıa, 'ın wa yia -Lagɔɔ 'ɲı 'ylimanıa. ¹⁴ -Lagɔ wa yia bhuhhoea amıaa ze wa -kaliaa 'gbv. Nu, -Lagɔ ka aın 'nanı 'kadı duun 'wɔnɔ. ¹⁵ -A 'pa -Lagɔ fuo, 'nanı -we 'nıa 'wɔpali -nanı -ka, ɔ nua -aın 'wɔɔ 'gbv!

10

Pɔlv gbaa ɔ 'dɛɛ -gvgbv -wa -sɔlvɔ ɔ -yɔwv, wa 'yu

¹ Nu, -amı Pɔlv ka daa wa gbaa, ın -ka aın glaa -mı, 'ın na tıa na 'dɛ 'wv 'kienyi, 'ın ın -ka aın -yɔbhɔda -mı 'pıpi, 'ın na sɔlvɔ aın -yɔwv, -amı laa aın Klisu dli -dlɔɔ -yɔ ɔ zɔzɔnɔ nya. ² Amıa na bhuhhoea, da ın -ka amıaa -gbɛ mıı, a 'na 'sulu 'mı, 'ın ın 'ka aın -yla gbv gba 'klv 'cıcı nya -nı! 'In nyıma tɔba pɔpaliıa we 'wlukɔɔn la nu, nyımaa lenɔgbvɔ sɔlv -a nua gbv ɛ. Cıı, -maa -yla na yi 'yaa gbv gbaa 'klv 'cıcı nya. ³ Nu, gbuzɔnu -wa, -a mı -glɔnyıma nya, 'ın -a 'nıa -gɔlv gv -glɔnyımaa gvgv sɔlv. ⁴ Nu, tvgv -lunya -a gvlvɔ tv, we 'nı dɔdv -mınu -gv -nyımaa tvgv -lunya: nu, -Lagɔɔ -gbɛ we 'tıtɛ bhıa, 'ın -we weee sɔlvɔ -Lagɔ -yɔwv, la we saa -mɔɔ. 'In -a saa yoyowlukɔɔn lapɔpaliıe la. ⁵ Nu, wɛlı weee, -we 'dɛɛ 'ylimanııya yia gbaa -Lagɔɔ yiloo gbɛgbɛın, -bha -a salıa we la. -A 'yıbha -a 'ka nyımaa 'wlukɔɔn lapɔpaliıe weee -kaslv sa kpa, 'ın we 'ka Klisı 'nɔɲwe zɔ. ⁶ 'In -a mı lamnazıda, -a 'ka nyımaa 'nɔɲwesanya -kaslv

'wupa, -zugba a -ka nyumaa 'nunwewunya tiklu nya -mi.

⁷ -Luu ku -yo a ylaa! We -ka nu, nyime yabhlo di we dli 'wu nu, o 'debhlo mi Klisu -nu nya ni, o di 'ya we dli 'wu nu, -amia mi 'ya Klisu -nu nya.

⁸ Nu, se -we Nyumaa -Kanyo 'nyea -ain, in -ka na 'de 'ylimani we 'gbu, we -ka -bha -guzi -se ni, amiaa dluozvee -gwoylaylimanie gbu -wa, we 'ni amiaa lasasee gbu. 'In, in 'na 'ka zu nu we 'gbu. ⁹ Nyime yabhlogbo'o gbalu -ni nu, in 'yibha in 'ka ain nyanu dlu slu 'sebhenya -we na paa ain yoo nya -ni. ¹⁰ Nu, -we wa gbaa mu ni, wa nee: «Pobu 'sebhenyaa nukpla -welnnya wolu 'wu, 'in we tea. 'In o -ka -ain glaa -mi o too too lenugbu 'wu, 'in o weli mia gbokpua nya.» ¹¹ Nu, o -ka 'sa gba, -moo yibheli we 'jie: -a -ka -mi 'pupi sa -amiaa weli 'tea 'wu 'sebhe 'wu, -a -ka amiaa -gbe mi, 'sa -amiaa lenugbu yia 'wotemania!

¹² Nu, nyima -tolva kwalia wa 'de 'nini bhabha, -a'a pupali we 'wlukoon la nu, -a 'ka wa nya 'womneni, 'in -a 'ka 'ya -amiaa 'de wa yibholu, we 'ni muv?! Wa 'de wa 'bhua 'wu wa yibholu -lu nya, wa 'ka wa 'de yibholu, 'in wa palia wa 'de, wa 'de 'wu. Nu, wa 'ni 'ylimna. ¹³ Nu, we -ka -amia, -a'a 'ylimani -amiaa 'de we'e zi -bha -gu. Lubho -we -a 'kaa nu, da -Lago palia we -bolu -bha -a -yo we nunve bhlolua, 'in o yia -ain 'yoo 'nye -a 'ka amiaa -gbe mi. ¹⁴ Da -a mnia amiaa -gbe, -a 'ni wee -bolunya -guzi. Nu, -amia mnia amiaa -gbe tia, 'in -Lagobu -we gbaa Klisu gbuzonu gbu, 'in -a yia ain -yla we gba. ¹⁵ -A'a zi -bolu -gu -amiaa 'dee 'ylimanie nya, nyima -putuu lubhoo 'gbu. -A di we dli 'wu nu, amiaa dluozve yia -gwoylaylimania, 'in -a 'ka mneni -a 'ka -amiaa lubho -nunve -gwoylaylimani bhabha ain

nyidi. 'In -bɔɔ -we -Lagɔ palia -ain -yla, -a'a zi we -gb. ¹⁶ -Muu 'bigu, -Lagɔgbu -a yia gbaa, -mɔ amiaa lɔgbɛin -dɔdɔnya -gb. 'In -a 'ni mneni -a 'ka -amiaa 'dɛ 'ylimani lubho -we nyuma -putu nva wa 'dɛɛ nu lubhonɔdaa 'gbu.

¹⁷ Nu, we mi cɛɔda -Lagɔɛbhe 'wɔɛ:

«Nyime ɔ -ka gba ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'ylimani,
-mɔɔ 'ylimani -mɔɔ 'dɛ lubho
-we Nyumaa -Kanyɔ nva lɛɛ 'gbu.»

¹⁸ Nu, we 'ni nyime ɔ kwalɔ ɔ 'dɛ 'ɛni, 'mɔ wa sa -bha, nu, nyime ɔ Nyumaa -Kanyɔ kwalia 'ɛni, 'mɔ wa saa -bha.

11

Pɔɔ -yɔ yocian -wa laa wa 'dɛ -Zezuu tietienya

¹ 'Aa! A -ka mneni a 'ka na -sabhe 'wlu zɔ laslɔɔ -sɛ ni, we nani 'yli! Cɔn, a -tu na 'gba zɔ. ² In -kali amiaa zɛ zenyidli nya, 'in wee zenyidli nyaa zɛkale -mini mia, -Lagɔɔ -gbɛ we bhva. Nu, in ka amiaa sɔ kpa nɔkpasu -bhlogbɔɔ -nu nya: mɔ -wa Klisi. Cɔn, mɔ 'yu na kpa aɔn, nɛɛ 'ɛwɔyɔ ɔ -yɔ nɔkpasu 'ni -slɔ -budu 'wɔɔ mɔ. ³ Nu, nyanɔ na nva, sa *tibhe nva *ɛvɔ -dawli 'wɔ, 'in we yia ɔ mnɔnu ni, wa yi 'sa amia 'wlukɔɔn lapɔpalie 'nyuu 'nyɛ, a yi Klisi -yɔlanɛnɛ sazɔnu sa gwɛvla 'pɔpɔ. ⁴ Zɔ a yligbea we gege nu, -Zezu ka gbɔ -amia gbaa aɔn -yla, nyime yabhlo yi -Zezu -putuu gbɔ gba aɔn -yla. 'In a mi 'ya lamnazida, a 'ka zuzu -yɔ -Lagɔgbu -putu -we ka gbɔ -amia 'nia aɔn -yla gba, a 'ka -mɔɔ gbɔ -yɔɛwɔ.

⁵ In di we dli 'wɔ nu, in 'ni -mi 'kienyi -lu yabhlogbɔɔ 'wɔ amiaa -Zezuu tietienya 'kadi -manɔ

-yɔ. ⁶ Cɩn, ɪn 'nɪ gba sa -yi, gbʊzɔnʊ -wa, nɪ, we -ka -Lagɔɔ yilo, -mʊʊ mɪ -mʊʊ 'dɛɛ sa! -A ka we aɪn 'klɔslɔlu 'yɪ weee nya, -amɪaa lɛnʊgbʊ weee 'wʊ.

⁷ Da ɪn gbaa aɪn -yla -Lagɔɔ gbʊzɔnʊ gbʊ, bhe ɪn gbaa we. 'In ɪn yia na 'dɛ 'wɔtɪ 'kienyi, ɪn 'ka aɪn 'ylimanɪ 'gbʊ. 'Lee, gbʊnyuu ɪn nʊa lɛ yi? ⁸ Da ɪn mɪa aɪn glaa lubho nɔda, leglizɪ -putunya pɛnɪa 'mɪ, 'ɪn na bhua wa 'gwɛzɪnya 'wʊ, -zugba na sa aɪn 'wʊ we nya. ⁹ Nɪ, da ɪn mɪa amɪaa -gbɛ, ɪn 'nɪ nyɛɛ yabhlogbɔɔ 'wlugba nya -mɪ, -lu bɔa 'mɪ 'wʊʊ 'gbʊ. Nɪ, bhelia -wa 'bhʊa Masedʊanɪ, -lu -we ka gbʊ mɪa 'mɪ -yɔ, -maa 'nyɛa 'mɪ we. In ka na 'dɛɛ dlɪ lakpa nɪ, ɪn 'na -zɛlɪ amɪaa 'wlugba -nɪ. 'In 'sa na yia na 'dɛɛ dlɪ lakpaa 'kɔmʊʊ. ¹⁰ Nɪ, Klɪsɪ gbʊzɔnʊ -wɛlɪ mɪa 'mɪ 'wʊʊ 'gbʊ, ɪn nɛɛ, Akai -dʊdʊ weee -mɪnɪ -gʊ, nyɛɛ yabhlogbɔɔ 'na 'ka 'mɪ 'dɛɛ 'ylimanɪ -gbʊ -mɪnɪ nʊwɛɛ labhalɪ. ¹¹ Lɛɛ -lu ka 'gbʊ na gba 'sa? In 'nɪ amɪaa zɛkalɪ gbʊ -wa yi? Sa ɪn -kalia amɪaa zɛ, -Lagɔ -yi we 'ji.

¹² Nɪ, -we ɪn mɪa da lɛnɔda, 'mʊ na yia lɛnʊa 'kɔmʊʊ. 'In -wa mɪa yoyo -wɛlɪnyaa datalɪda, wa 'ka wa 'dɛ 'ylimanɪ, nɪ, -amɪaa nɔnɔlubho -yɔ wa nɔnɔlubho -bhlo, ɪn 'ka wa 'ji gba. ¹³ Nɪ, waa nyuma -manɪ, tietienyaa nʊʊ yoyo -nʊ wa -mɪa. Yo wa tubhʊa wa nɔnɔlubho 'wʊ, 'ɪn wa nʊa wa 'dɛ Klɪsɪ tietienya 'wʊ. ¹⁴ Nʊwɛgaga -sʊbhali gbʊ yabhlogbɔɔ 'nɪ we 'wʊ -mɪ. 'Lee, -Saataan 'dɛɛ 'bhɪtili we 'dɛ zɪlɪ 'anzi 'wʊlaa? ¹⁵ Nɪ, -Saataan lubhonɔnya 'ka wa 'dɛ -Lagɔ -ɔ mɪa tiklɪlɪ lubhonɔnya 'wʊnʊʊ, -mʊʊ 'nɪ -yɔkalɪ. Nɪ, sa wa lɛnʊgbʊnya mɪa, 'sa wa yia wa dʊdʊ -gʊʊ bhɪalɪda 'yɪa.

16 Nu, 'mɔ na gbaa da: nyime yabhlogboɔ 'na 'bhulu 'mɔ 'wɔ -sabhɛbhanyɔ 'bhisa -ni. 'In we -ka nu, a ka 'sa we 'wlukɔɔn gbuzɔnɔsa ni, a nɔnu we -yɔ nu, in mɔ -sabhɛbhanyɔ nya, 'in -amɔ 'ka 'ya mneni, in 'ka na 'dɛ 'ylimani -sɛɛ. 17 Cɔn, gbuzɔnɔ -wa, in -ka na 'dɛ 'ylimani, -we na gbaa da, in 'nia we gba Jejitapɛɛ sɔɔ, -zugba -sabhɛbhanyɔ 'bhisa na gbaa. 18 Nu, nyima -duun ylimania wa 'dɛ dɔdɔgbɔ -gbɔnyaa 'gbɔ. Nu, nanɔ 'dɛ na yi 'yaa 'ylimania. 19 Amia -wa laa amiaa 'dɛ gbɔyilonya, amia nɔnunua -sabhɛbhanya, 'dɛɛ 'yibadi, we 'ni mɔɔ? 20 Wa 'ka aɔn 'wɔbhɔ galɔ 'bhisa, wa 'ka aɔn 'wlɔli, wa 'ka aɔn 'wie 'wɔyli, wa 'ka aɔn 'ylilatlili, wa 'ka aɔn 'kpayukwli 'wɔ subha, 'wlu a dilɔ -mɔɔ weɛ zɔ la. 21 Zɔ mɔ 'mɔ 'bhada, we 'ni mɔɔ? In 'ni 'wlu 'tɛmani, we 'ni mɔɔ? A ka zukpa, gbɔnyuu in nɔa!

We -ka nyime yabhlo mneni ɔ 'ka ɔ 'dɛ 'ylimani -lu yabhlo 'wɔ, -amɔ mneni in 'ka 'ya 'sa nɔ. Gba na gbaa -sabhɛbhanyɔ 'bhisa. 22 Eblee* wa -mia yi? -Amɔ mɔ 'ya we nya! Izlaɛlɔnyuma wa -mia yi? -Amɔ mɔ 'ya we nya! *Ablaamɔɔ 'yuoyua wa -mia yi? -Amɔ mɔ 'ya we nya! 23 Klisu lubhonɔnya wa -mia yi? In mɔ we nya, in -zi wa. In -ka 'sa gba: -sabhɛbhanyɔ 'bhisa in gbaa! In ka lubho nɔ, in -zi wa, in ka -kasɔ pla, in -zi wa! Wa ka 'mɔ sɛli duun bhabha, in -zi wa! 'In in ka tɛtɛɛ nɔwe -yɔ 'plɔli bhla weɛ nya, in -zi wa. 24 Nu, -pɔnɔ glɔ 'sɔ -we *Zuifɔ paa nyima, 'in -bhlo bhɔa we nɔweɛ, in 'plɔli we zɔ -zakpa gbɔ. 25 *Wɔmɔ -nyuma ka 'mɔ sɛli 'nyumu -zakpa ta. Wa li 'mɔ -bho 'wɔ -zakpa -bhlo. 'Glɔ 'kadɔ -yɔ 'mɔ mɔ 'nyuglu -zakpa ta, 'in in yia 'ylɔ -bhlo li

* 11:22 Zuifɔnya.

'nyu -gv -zakpa -bhlo.

²⁶ Na nɔnɔve duun 'wɔ, in ka tlɪtlɪe ŋwe -yɔ -dɪ, yeye nyu kwɛɛ, 'wienyaa nyuma -bhanya kwɛɛ, na bhelia Zuifɔ kwɛɛ, -wa 'niɑ Zuifɔ kwɛɛ, in ka tlɪtlɪe ŋwe -yɔ -dɪ, 'gbe 'kadɪ nukplɛ, da beblɛɛnya, gumunyu -gv -yɔ yoyobhelia kwɛɛ. ²⁷ In ka siasia -libho duun nɔ, in ka 'ylaakple -gv bhla tɔlva nya. Ŋwɔ -yɔ 'nyumatɔ ka 'mɪ 'bha, 'in bhla tɔlva nya, 'in 'yɪ lililɪ, ŋwɔtlɔ ka 'mɪ 'bha, 'in in 'nɪ 'wɔplanaa -ka. ²⁸ 'In in 'nɪ gbɔ tɔlva gba. Nɪ, leglizɪ weee -we -gv na lɔlva dɪ, mɔ -wa na 'wlukɔɔn lapɔpale 'yɪlɪ 'yɪ. ²⁹ Nyɔɔ yɔmanɪ 'wɔ, 'in we 'nɪ 'ya -amɪ 'wɔ -bhɔa, nyɔɔ bhlɪli gbɔnyuu lɔ, 'in we 'nɪ 'mɪ -yɔkpa?

³⁰ We -ka nɪ, in 'ka na 'dɛ 'ylimanɪ, -zugba na 'wɔyɔmanɪe 'wɔ na yia na 'dɛ 'ylimanɪa. ³¹ -Lagɔ -ɔ -wa Nyɪmaa -Kanyɔ -Zezuu Dide, -ɔ ka 'ŋnɪ wa mnɪnɪa -zɔ weee nya, 'in we 'niɑ bhlɔluda -ka, ɔ -yɪ we 'jɪ nɪ, in 'nɪ yo 'tɔbhɔda -mɪ. ³² Da in mɪa -Damasɪ, dɔdɔɔ 'wlulapɪlɪnyɔ -ɔ mɪa nyɪmaa 'wlulapɪlɪnyɔ Aletasɪ lubho nɔda, ɔ yia 'slɔja wee gbee plalɪda 'yɪlɪgbelɪ, wa 'ka 'mɪ kpaa 'gbɔ. ³³ Nɪ, wee gbee lɔɔ 'suoo finɛtlɪ 'yɪlɪ wa wlelia 'mɪ -cɪcɛ 'kadɔ nukplɛ, sanɛɛ 'sa in -dɪa ɔ kwɛɛ.

12

Pɔlɔv 'yɪlikakɛ -yɔ -we -Lagɔ -slɔlua ɔ 'klɔ

¹ Lee, in 'ylimanɪ na 'dɛɛ? -Mɔɔ 'nɪ -lu 'wɔ -ka. Nɪ, 'yɪlikakɛnya -yɔ gbɔnyaa 'klɔslɔlue -we -Lagɔ wlaa, we gbɔ na yia -slɛɛn da gbaa. ² Nɪ, nyɪmɛ yabhlo mɪa Klɪsɪ 'wɔ in -yɪ ɔ. We -zɔ kugbua lɛ -mnɔa nɪ,

wa 'bhua ɔ 'wɔ, 'in wa yia ɔ yalu tanɔ* -gɔ kwa. (-De ɔ ka ɔ ku nɔkplɛ -tɔɔ, -de ɔ ka ɔ ku nɔkplɛ 'tlaa, in 'nɪ -mɔɔ 'ji -yi, -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yia we 'ji.)³ In -yi we 'ji nɪ, -Lagɔ ka nyɪmɛ -mɔnɪ 'wɔbhu, 'in ɔ yia ɔ yali kwa. 'Piɛɪn, -de ɔ ka ɔ ku nɔkplɛ -tɔɔ, 'in -de ɔ ka ɔ ku nɔkplɛ 'tlaa, in 'nɪ -mɔɔ 'ji -yi, -Lagɔɔ 'dɛbhlogbɔɔ -yia we 'ji. ⁴ In wɛlɪnya dɔdɔgɔ -nyɪmɛ 'nɪa mneni ɔ 'ka gba, 'in -we ka se wa'a 'nyɛa ɔ, ɔ ka we lɔsa, -mɔ ɔ 'nɔa we. ⁵ Nɪ, nyɪmɛ -mɔnɪ 'gbɔ na yia na 'dɛ 'ylimanɪa, 'in in 'na 'ka na 'dɛ 'ylimanɪ na 'dɛɛ 'gbɔ, -we slɔlua na 'wɔyɔmanɪɛ, we 'wɔ na ylimanɪa na 'dɛ. ⁶ In -ka yaa 'yɪbha in 'ka na 'dɛ 'ylimanɪ, in 'na 'ka yaa -sabhebhanyɔ -zɛ, nɪ, gbɔzɔnɔɔ 'dɛkpɔa na gba yaa. 'In in 'nɪ 'yɪbha in 'ka na 'dɛ 'ylimanɪ. - We ka gbɔ -wa, -we na nɔa lɛ, wa yia -yɔ, 'in -we na gbaa, wa nɔa, in 'nɪ 'yɪbha nyɪmɛ yabhlogbɔɔɔ 'wlukɔɔn lapɔpalɛ 'ylimanɪ we -zi we 'wɔ.

⁷ In 'yiliwɔgbɔnya -Lagɔ -slɔlua 'mɪ 'klɔ, in yi na 'dɛ 'ylimanɪ we 'wɔɔ 'gbɔ, siasɪɛ 'tɪtɛ yia na ku zɔ pla, -Saataan tietienyɔ 'bhisa, -zugba we bhɪtɪ 'mɪ, 'in we kulɔa 'mɪ 'yoo in yi na 'dɛ 'ylimanɪ 'gbɔ. ⁸ -Zakpa ta in bhuhhoea Jejitapɛ nɪ, ɔ -sa 'mɪ siasɪɛ -mɪnɪ 'wɔ. ⁹ In ɔ yia we 'bɪgɔpalɪ 'mɪ -ylɛ: «Na 'nanɪ ka -na -nɔ nyɪnɪ. Nɪ, -na 'wɔyɔmanɪɛ 'wɔ na 'tɪtɛ slɔlua we 'dɛ tenyi tenyii.» In 'yɪbha in 'ka na 'dɛ 'ylimanɪ na tɔtɔɔ -mɪmɪɛ 'wɔ, 'in Klisu 'tɪtɛ 'ka 'mɪ -gɔ yi, 'in we 'ka 'mɪ 'wɔpa. ¹⁰ We 'dɛɛ 'gbɔ, na 'wɔyɔmanɪnya klaa, na vɛlɛ klaa, na gbɔ sloo 'yɪyɛ klaa, na 'kɪyɛ 'wɔpalɛ klaa, we -yɔ na dlɪbenya mɪa, -we lɔ na plɪlɪa Klisu 'gbɔ, 'mɔna nya na yia we. Nɪ, in -ka

* **12:2** Yalu tanɔ: Zuifɔ duun dɪɪ nɪ, yalu -zakpa ta. Pɔlɔ nɛɛ, ɔ ka yalu tanɔ -gɔ pla, mɔ -Lagɔɔ 'dɛ dɪlɪa la.

'wɔyɔmanı, -bha ın 'tea la tenyii.

Kolentu leglizı dlıbe mı Pɔlv -yɔ

¹¹ Gba na gbaa -sabhɛbhanyɔ 'bhisa, 'ın amıaa dɛ nva 'mı we 'wɔ -gla nya. Amıa 'ka yaa na -gɔgbɔ gba. Nu, ın 'nı -lu yabhlogbɔɔ nya -mıoo, amıaa ti-etienya 'kadı 'nı 'mı 'wɔzi -lu yabhlogbɔɔ 'wɔ. ¹² Na lenɔgbɔnya -we slolua we nu, -Zezuu *tietienyɔ ın -mıa sazɔnɔ sa nı, we ka lenɔ dltie nya kpɛɛn kpɛɛn aın nyıdı. We ka lenɔ -lu: -we -wa gwɛdigbɔnya -yɔ gbɔ 'kadı -yɔ ninee 'ɲıpalıgbɔnya. ¹³ Nu, ın 'nı amıaa 'wlugba -zɛ, we 'nı -mɔv 'wɔbhɔ, lɛɛ -lu ın nɔ leglizı -putunya -yla lɛa, 'ın ın 'nı -mɔv aın -yla lenɔa? A -ka we -yɔyi gbɔnyuu nya nı, -zugba a tı na -yɔgbɔ 'wɔ!

¹⁴ A -tali, ın mı lamnazıda ın 'ka amıaa -gbɛ mnı -zakpa tanɔ nya, 'ın ın 'na 'ka amıaa 'wlugba -zɛ. Nu, amıaa da na talıa, ın 'nıa amıaa 'gwɛzii datalı. We 'nı nu, yua 'ka 'gwɛzi lazɔ wa dıdeaa -nɔ nya, 'yuaa dıdea zɔa 'gwɛzi la wa 'yuaa -nɔ nya. ¹⁵ We -ka -amı, na -lu weee ın kaa, 'nyɛ na nyɛa we aın, 'ın na wlaa na 'dɛɛ -kpabhıe amıaa 'wɔsasıee 'gbɔ. 'Lee, amıaa zɛ ın -kalia bhabhaa 'gbɔ, amıaa na zɛkale mıa zɔbɛda yi?

¹⁶ -Yɔ a yia we ɲwnua nu, ın 'nı amıaa 'wlugba -zɛ. 'In nyuma -tɔlv yia gbaa nu, ın ka -dawli, 'ın -dawli nya ın kpaa aın. ¹⁷ 'Lee, nyıma -wa ın tiea amıaa -gbɛ, ın ka wa 'yabhlo -gɔ 'plıdı, 'ın ın yia aın 'wlulı yi? ¹⁸ In ka Titı bhuhhoe ɔ mnı amıaa -gbɛ, 'ın ın yia bheli yabhlo a -yia, ɔ 'bı 'palı. 'Lee, Titı ka aın 'wlulıı? ɔ -yɔ 'mı 'sɔ, dlı -bhlo nya -a 'nı nɔɔ, 'ın 'yoo -bhlo -a 'nı bhlıı?

19 We 'bɪ ka 'wɔgwɛ, -zugba a pɔpali we 'wlukɔɔn la nu, -a mɪ -amɪaa 'dɛɛ -mɪmɪɛ tɪklɪ 'ylibɪlanɔɔnda aɪn 'yliya 'wɔ. -Innya! Sa Klisi 'yɪbhaa, 'sa -a gbaa -Lagɔ 'yu. Na jijli -talea, amɪaa dɪzɔzɔɛɛ -gɔwɔlaylimanɪɛɛ 'gbɔ, -a gbaa gbɔ weɛɛ -mɪnɪ. 20 Nu, ɪn mɪ nyanɔ nɔda nu, da ɪn -ka amɪaa -gbɛ nɪnɪ, sa ɪn 'yɪbhaa ɪn 'na 'ka 'sa aɪn ylɪ, 'ɪn sa amɪa 'yɪbhaa, a 'na 'ka 'sa 'mɪ 'ylɪ. ɪn mɪ nyanɔ nɔda nu, ɪn 'ka aɪn nyɪdɪ gbɔnya -mɪnɪ ylɪ: -zɛ -yɔ zenɪ, 'cɛ -yɔ -yɔmɪmɪɛ, vɛɪ wɛɪ -yɔ nyɪma tɔɔba yɔ -gɔɔzɔɔɛɛ, 'dɛɛ 'ylimanɪɛ -yɔ gbɔ bidi -bidi bidii ɛnɔɛ. 21 ɪn mɪ nyanɔ nɔda nu, da na -putu -ka amɪaa -gbɛ mɪnɪ, na -Lagɔ 'bhalɪ 'mɪ zɔ aɪn 'yu. ɪn mɪ 'ya nyanɔ nɔda nu, nyɪma duun -wa mɪa gbɔnyuu ɛnɔda bha 'bhisa, 'ɪn wa 'nɪa -sɔ pɔɪnplagbɔnya klaa, mɔtɪnɪgbɔɔ ɛnɔɛ -yɔ wa nɪmɛ -bhogbɔɔ ɛnɔɛ 'bɪbhɔ, 'ɪn ɪn 'ka wa -gɔ wili.

13

'Wɔbhɔɔlu gbɔɔ lapalɛ -yɔ fɔsawɛɪ

1 Nu, na -zakpa tanɔ yia da amɪaa -gbɛ mɪnɪ. Saɛɛ 'sa we mɪa cɛɪɪda -Lagɔɔɛbhɛ 'wɔɛ:

«Gbɔɔ dayɪnya 'sɔ,
gbɔɔ dayɪnya taa wɛɪ -gɔ,
wa dɪa gbɔɔ wli 'wɔ.»

2 Nu, -wa weɛɛ nɔa 'cɪn gbɔnyuu ɛ, we -yɔ nyɪma -tɔɔba weɛɛ -yla na palɪa gbɔ la. ɪn ka we gba pepe da na 'sɔnɔ mɪnɪa amɪaa -gbɛ, 'ɪn 'mɔ na gba 'yaa -zɛɛn da, da ɪn 'nɪa aɪn glaa -mɪ. Da na -putu -ka aɪn 'yɪa mɪnɪ, ɪn 'na 'ka nyɪmɛ yabhlogbɔɔ nyazɪ 'ylɪ. 3 -We -sɔɔɔɔ nu, -amɪ 'wɔ Klisi plɪɪa 'ɪn ɔ gbaa, a 'yɪbha a 'ka we 'ylɪ, 'ɪn 'yɪa a yia we. Klisi 'nɪ 'wɔyɔɔɔ amɪaa

gbegbein, o 'tite o slolua ain glaa. ⁴ Nu, gbuzonu -wa, o 'woyolbe 'wu wa yia o *su -gv lakulb, 'in -sleen -Lagoo 'tite nya o -gaa 'yliyoo. 'In -a mi o 'wuu 'gbu, -amia yolb 'yaa 'wu. Gbunya lenve nya amiaa gbegbein, 'klb -a yia we ain -slolua nu, -Lagoo 'tite nya -a -yoo o -gaa 'yliyoo.

⁵ A 'yibha amiaa 'de la, 'in a yla amiaa 'de, -de a mi -Lagonyuma nya 'piuin. Amiaa 'de -yi we 'ji nu, -Zezu Klisi mi ain 'wu, we 'ni muu? Yaayu, a 'ni mneni a 'ka amiaa dliozovee lenvgbu -sloluu? ⁶ In di we dli 'wu nu, 'ji a yia we yibhelia nu, we 'ni 'sa -mi -amiaa -nu nya, nu, -amia ka dliozovee lenvgbu -Zezu Klisi 'wu. ⁷ -Lagoo -a bhuhoea nu, a 'na nuu gbonyuu yabhlogboo le -ni. We 'ni nu, -a 'ka we ain 'klslolu nu, -a ka zukpa we gbu. -Innya, -a 'yibha nu, a nu gbuzonu 'debhlogboo le. -Amia 'ni zukpa -kaoo, -muu 'ni gbu yabhlogboo. ⁸ Nu, -a 'ni mneni -a 'ka -Lagoo gbuzonuweli -yowosob, we lubho -a 'kaa nu -bhlogboo. ⁹ Cui, -a -ka 'woyolb, 'in amia -ka late, 'muna -wa -amiaa -nu nya. -A -ka 'ya -Lagoo bhuhoea -mi, -we -a yibhaha o, mu -wa nu, a -ze -Lagonyuma tiklu. ¹⁰ We 'de 'gbu, da in -tlolva -sl da ain -yoo la, 'in na celia gbu weee -mini ain 'wu. Nu, zli in -ka ain glaa -mi, in yi ain kpa 'nyumu, se -we Nyumaa -Kanyoo 'nyea 'mu sob. Wee se Nyumaa -Kanyoo 'nyea 'mi, amiaa dli -gwoyaylimanee gbu -wa, we 'ni amiaa lasasiee gbu.

¹¹ -Sleen, in ka we 'wlubha, bhelia in -a gbelie. A -tali amiaa -mimie tiklu da, a 'pupal 'kwayli, amiaa dli -mi -bhlo, a -di la -dloo, 'in zekalidli -yoo 'wotutue -dloo -Lagoo -yoo ain 'so 'ka -mi.

¹² A sisali fu gbigblelie nya, -Lagobhelia 'bhisa. -Lagonyuma weee nee wa -sa ain fu.

13 Nu, Nyɩmaa -Kanyɔ -Zezu Klisi ŋwana an 'nyu
la, -Lagɔɔ zεkalɪdlɪ -yɔ Zuzu 'Pɔpa -ɔ suslolua -an
'wɔ, -yɔ a 'dε weee 'sɔ -tv.

W_Ususlolue loluu 'εbhε New Testament in Kouya

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kouya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Information sur le droit d'auteur

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. tous droits réservés.

Ce texte de traduction vous est rendu disponible sous termes du Creative Commons License: Attribution-Noncommercial- Pas de travaux dérivés. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) En outre, vous avez l'autorisation de mettre le texte sous différents formats de fichier, tant que vous ne changez pas le texte ou la ponctuation de la Bible.

Vous pouvez partager, copier, distribuer, transmettre et extraire des parties ou des citations de ce travail à condition que vous incluiez l'information sur le droit d'auteur ci-dessus:

- Vous devez donner Attribution au travail.
- Vous ne devez pas vendre ce travail pour en tirer profit.
- Vous ne devez effectuer aucun travail dérivé qui puisse changer les mots ou la ponctuation en l'état des Saintes Ecritures.

Les autorisations au-delà du canevas de cette licence peuvent être disponibles si vous nous contactez au travers de votre demande.

Le Nouveau Testament

en Kouya

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kouya

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

6b111f8e-be6f-55f2-a7a8-c43583754a65